

SUOMEN
TAITEILIJAJ
SEURA

26.11.2015

Eduskunta
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta

Lausunto hallituksen esityksestä 94/2015 vp

Suomen Taiteilijaseura pyytää kunnioittavimmin saada lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta. Suomen Taiteilijaseura pitää todennäköisenä, että työttömyysturvajärjestelmän muuttaminen hallituksen esityksen mukaisesti vaikeuttaa yrittäjä- ja palkansaaja-aseman välimaastossa olevien Suomessa toimivien ammattikuvataiteilijoiden työtillaisuuksien etsimistä ja vastaanottamista. Esityksellä on kuitenkin positiivisia ja selkeyttä tuovia vaikutuksia toiminimi- ja muiden yksinomaan yrittäjäasemassa toimivien taiteilijoiden kannalta.

Kuvataide on, muillekin luoville aloille tyypillisesti, ala, jonka ammattilaisen toimeentulo voi koostua vuoroin sivutoimisesta palkkatyöstä esim. oman alan opetuksessa, vuoroin apurahoista ja vuoroin teosmyynnistä yrittäjänä tai työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua yrittäjyyttä vastaavalla tavalla omassa työssä työllistyen. Tästä johtuen kuvataiteen ammattilaisten joukossa on niitä, joihin nyt ehdotetun lainsäädännön nivelalueiden vaikutukset kohdistuisivat selkeimmin. TE-toimistoja koskevassa työ- ja elinkeinoministeriön ohjeessa TEM/2192/03.01.04/2014 todetaan, että työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa viranomaisen tulee taiteilijan tai tieteentekijän kohdalla ottaa huomioon näiden alojen erityispiirteet siten, että huomioidaan myös muut kuin työ- tai virkasuhteessa tehtävät työmahdollisuudet. Nyt ehdotettavan lainsäädännön aikana tämä on entistä tärkeämpää.

Työttömyysturvalain 2 luvun yritystoiminnan lopettamista koskevaan 8 §:ään ehdotetussa uudessa 2 momentissa säädettäisiin työttömyysetuuden saamiseksi velvollisuudesta luopua yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta vakuutuksesta sekä lopettaa kokonaan taloudellinen ja tuotannollinen toiminta. Tämän on tarkoitus osaltaan vahvistaa sitä, ettei työttömyysetuutta käytettäisi korvaamaan yrittäjäriskin piiriin kuuluvaa yritystoiminnasta saatavan tulon vähäisyyttä tai tulojen puuttumista, mitä tavoitetta Suomen Taiteilijaseura pitää sellaisenaan oikeana, mutta käsillä olevien lakiesityksen keinoja siihen riittämättöminä ja puolittiehen jäävinä. Työmarkkinoiden joustavuus ja perinteisestä palkansaaja- ja yrittäjäasemiin jakautuneesta ajattelusta luopuminen tosiasiallisten työntekotilanteiden moninaisuutta tunnustavaan suuntaan eivät toteudu lakiesityksessä.

Kuvataiteilija voi olla vakuutettu yrittäjänä työeläkeyhtiössä tai apurahansaajana maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa Melassa. Hyvän ja aiheellisen Suomen Taiteilijaseura pitää sitä, että lakiesityksessä nimenomaisesti todetaan, ettei ehdotetuilla muutoksilla ole tarkoitus puuttua apurahansaajan asemaan. Yrittäjänä vakuutetulle taiteilijalle ehdotettu lakimuutos kuitenkin muodostaisi usein käytännössä tilanteen, jossa valittavana on oman alan työn etsiminen ja vastaanottaminen toimeksiantosuhteesta tai työttömyysturva yritystoiminnasta luopuneena. Kuten Journalistiliitto korostaa lakiesityksestä antamassaan lausunnossa 16.11.2015, työnsuorittaja varsinkaan luovalla alalla ei aina voi tosiasiallisesti valita, suorittaako tarjotun työn työ- vai toimeksiantosuhteesta. Kun lakiesityksen mukaan työttömyyskorvauksen maksamiseksi lisäksi edellytettäisiin, että henkilön

taloudellinen ja tuotannollinen toiminta on kokonaan päättynyt eikä esitykseen ole sisällytetty mainintaa taiteilijan ammattitaidon ylläpitämisen turvaamiseksi tarpeellisia poikkeuksia saada pitää työvälineensä ja -tilansa, on riski, että säännöksiä käytännössä sovellettaisiin tavalla, jossa ammattitaiteilija joutuu luopumaan taiteilija-ammattistaan tyystin voidakseen saada toimeentuloa työttömyysturvan piirissä. Ehdotamme, että yllä tarkoitettu työ- ja elinkeinoministeriön ohje ja sen taiteilijoita ja tieteentekijöitä koskevat erityismääräykset sisällytettäisiin lakiehdotuksen perusteluihin.

Työttömyysturvalain mukaisten palvelujen käyttäjän kannalta keskeisenä Suomen Taiteilijaseura pitää sen varmistamista, että viranomaiskäytännön yhtenäisyyttä ja omaa toimintaa koskevan lainsäädännön tuntemusta ja oikeaa soveltamista tuetaan. TE-keskuksen ja muutoksenhakuelinten käytäntö on jo nyt voimassa olevan lain aikana epäyhtenäinen palkansaaajaan rinnastuvan yrittäjän toimeksiantosuhteiden ja työttömyysturvan yhteensovittamisessa.

Suomen Taiteilijaseura on ammattikuvataiteilijoiden edustaja

Suomen Taiteilijaseura on kuvataiteen vaikuttaja- ja asiantuntijajärjestö, joka edustaa 3 000 ammattitaiteilijaa. Seuran tehtävänä on valvoa ja edistää kuvataiteilijoiden asemaa, työllistymistä ja työn tekemisen edellytyksiä sekä vahvistaa taiteen merkitystä. Kuvataiteilijoita yhdistävänä toimijana tarjoamme ajankohtaista tietoa alasta ja kehitämme kuvataidekentän käytäntöjä sekä rakenteita. Jäsenjärjestöinä ovat keskeiset kuvataiteilijoiden liitot.

Pyydämme lisäksi kohteliaimmin, että voisimme jatkossa toimia lausunnonantajana tämän tyyppisessä lainvalmistelussa.

Helsingissä
26.11.2015

Suomen Taiteilijaseura – Konstnärsgillet i Finland ry.

Satu-Minna Suorajärvi
puheenjohtaja

Kirsi Korhonen
toiminnanjohtaja